

ΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΟΙΚΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ

Μια ακόμη από τα ίδια. Και ανόητες αναλύσεις και χαρτογραφήσεις επί αναλύσεων και χαρτογραφήσεων σε φανταστικά εδάφη. Και η συνήθης ακολουθία, στα ελληνικά υπόδουλα και καθοδηγούμενα ΜΜΕ, αισιόδοξων προβλέψεων –προσχηματικής απαισιοδοξίας της τελευταίας στιγμής πριν από κάποιο αναβαπτιζόμενο σπουδαίο γεγονός – θριαμβολογίες για κάποιο Ηράκλειο άθλο «παρά» τις μαύρες Κασσάνδρες – καθίζησης και βαθιάς απογοήτευσης. Και ο κύκλος ξαναρχίζει με νέα ένταση προβαλλόμενης «λελογισμένης αισιοδοξίας» κ.ο.κ. Καταντά ηλίθια μονότονο.

Έγραφα την προηγούμενη Κυριακή για την ορθότητα των αναλύσεων της Moody's, βάσει των οποίων καταβύθισε την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας στην κατηγορία "highly speculative". Και για να προκαταλάβω και προκαταβάλλω τις φαιδρές θριαμβολογίες που αναμενόταν να ιαχήσουν έστω και για 1 (μία) ημέρα μετά την ΕυρωΣύνοδο, ανέφερα επί λέξει τη θέση της Moody's ότι οποιαδήποτε επιμήκυνση αποπληρωμής του Τροϊκανού χρέους και μείωση του επιτοκίου του δεν θα είχε επίπτωση στο βάρος του χρέους ούτε στην ενεργό δυνατότητα ανταχής του εκ μέρους της χώρας, και άρα δεν επηρεάζει την πιστοληπτική της ικανότητα. Και βεβαίως οι εξελίξεις στις αγορές ομολόγων επαλήθευσαν σε δυο εργάσιμες ημέρες την εγκυρότητα αυτής της ανάλυσης.

Υπάρχει και μια δεύτερη κύρια παράμετρος στο θέμα. Με το Παράρτημα II των Επίσημων Συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 16-17 Δεκεμβρίου 2010, η Ευρωομάδα καθόρισε τα Γενικά Χαρακτηριστικά του Μελλοντικού Μόνιμου Μηχανισμού Χρηματοπιστωτικής Στήριξης (ESM). Σε αυτά περιλαμβάνεται η δυνατότητα χρεωκοπίας μιας χώρας μέλους της Ευρωζώνης, υπό την κομψευόμενη διατύπωση της συνολικής αναδιάρθρωσης του χρέους της. Σε μια τέτοια αναδιάρθρωση, όπως και στη στήριξη που μπορεί να παρέχεται σε προβληματικές χώρες εάν κρίνονται ότι έχουν διαχειρίσιμο χρέος, θα υπεισέρχονται και ιδιώτες δανειστές. Και μάλιστα οι αξιώσεις τους θα είναι υποταγμένες σε αυτές των δανείων από την ESM, που και αυτά θα είναι υποταγμένα σε εκείνα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου τα οποία θα έχουν πρώτη προτεραιότητα σε κάθε ρύθμιση. Προβλέπεται ακόμη μάλιστα και μηχανισμός που θα επιτρέπει, στην περίπτωση μιας χώρας εν χρεωκοπία, απόφαση αναδιάρθρωσης νομικά υποχρεωτική με (ειδική) πλειοψηφία (και όχι ομοφωνία). Το καθεστώς εξασφάλισης του ιδιώτη επενδυτή – δανειστή αδυνατίζει περισσότερο και περισσότερο.

Το ουσιώδες όλων αυτών των αρχών και ρυθμίσεων της μελλοντικής Ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής πολιτικής και του όποιου τρόπου υιοθετηθεί για να εξειδικευθούν, είναι

ότι οι Επενδυτές γνωρίζουν εκ των προτέρων επισήμως ότι αναλαμβάνουν ρίσκο στον τομέα των ομολόγων ανάλογο προς την οικονομική κατάσταση κάθε χώρας της Ευρωζώνης χωριστά και όχι πλέον ένα ενιαίο ρίσκο προς την Ευρωζώνη *en bloc*. Βέβαια *de facto* το ίδιο συνέβαινε και μέχρι τώρα όπως απέδειξε η περίπτωση της Ελλάδας, αλλά αυτό το γεγονός δεν ήταν επίσημα και «καταστατικά» αναγνωρισμένο. Είναι μια από τις αναρίθμητες περιπτώσεις όπου η οικονομική πραγματικότητα επιβάλλεται πάνω σε πολιτικά ευχολόγια, στις πολιτικές στρεβλώσεις της αγοράς και στην επακόλουθη πολιτική διαφθορά της αγοράς. Στο μέλλον πάντως αυτό είναι και θεσμικά κατοχυρωμένο. Συμμετοχή στην Ευρωζώνη δεν συνεπάγεται αυτόματο αποκλεισμό χρεωκοπίας. Ούτε από την άποψη της υπεύθυνης οικονομικής συμπεριφοράς ενός Κράτους-Μέλους, ούτε σε σχέση με το είδος της στήριξης που ένα Μέλος εν δυσπραγία μπορεί να περιμένει από το Club. Η αρχή της Αλληλεγγύης εξαρτάται πλέον ρητά από την αρχή της Επιτυχίας και της Συμμόρφωσης. Κάθε Κράτος-Μέλος πρέπει να αποδεικνύει εμπράκτως ότι αξίζει τη συμμετοχή του στο Club. Ή θα είναι με τους επιτυχημένους ή θα χάνει την εθνική ανεξαρτησία του. Ή φυσικά –ας φύγει από την Ομάδα. Η Γερμανία απλά εφαρμόζει με πυγμή τον Σιδηρούν Νόμο των Ομάδων: κάθε ομάδα τελικά είναι τόσο καλή όσο το χειρότερο μέλος της.

Στην αρχή της περιπέτειας του Ευρώ οι Αγορές αντιμετώπιζαν όλη τη ζώνη του κοινού νομίσματος με την ίδια αξιολόγηση χρηματοπιστωτικού κινδύνου, εμπιστευόμενες τις σχετικές πομπώδεις διακηρύξεις Ευρωπαϊσμού ή σωστότερα δρώντας επ' αυτών όσο ήταν χρήσιμο. Και οι Οίκοι Αξιολόγησης έπρατταν το ίδιο, για τον ίδιο λόγο: δεν αποτιμάς διαφορετικά τη χρηματοπιστωτική συμπεριφορά στη Δυτική Ελλάδα από ό,τι στην Αττική, όσο διαφορετική και να είναι η οικονομική πραγματικότητα στις δυο περιοχές. Αλλά πίσω από το κοινό νόμισμα Αχαΐας και Αττικής υπάρχει κοινό κράτος. Στην Ευρωζώνη δεν υπάρχει κοινό κράτος ούτε θα υπάρξει. Τώρα και αυτό το γεγονός επισημοποιήθηκε. Όχι ότι η επισημοποίηση έχει καμιά ιδιαίτερη σημασία στην πραγματολογική ιστορία. Εδώ μετράει η ισχύς και η επιρροή, όχι η εξουσία της επισημότητας.

Με τα δεδομένα αυτά, η επιμήκυνση αποπληρωμών σε 7,5 χρόνια και μείωση κατά μια μονάδα του επιτοκίου του Τροϊκανού δανείου είναι άνευ σημασίας γεγονότα ως προς την αξιολόγηση του αντεχόμενου ή αφόρητου χαρακτήρα του βάρους του χρέους για την Ελλάδα αλλά και αντίστοιχα για κάθε συγκεκριμένη κατάσταση όποιας χώρας. Σε αυτή την αξιολόγηση μετράνε άλλα κριτήρια: ο παραγωγικός ιστός, τα περιθώρια αύξησης της απόδοσης λειτουργίας του συστήματος, η ένταση της οικονομικής δραστηριότητας, η ορθολογική ή μη κατανομή ρόλων και πόρων, η ταχύτητα των ροών, τα όρια και η αποτελεσματικότητα του Κράτους, η δημοσιονομική υπευθυνότητά του, η «οικειότητα» ή αλλοτριότητα κρατικής μηχανής και κοινωνίας, το αξιακό πολιτιστικό μοντέλο και οι συνεπακόλουθοι ενεργοποιητές της ανθρώπινης δράσης, η αξιοκρατία των ηγετικών ομάδων. Όταν αυτές οι παράμετροι κινούνται στις αρνητικές περιοχές, τότε κοιτάζεις τρία πράγματα, αν πραγματικά γίνονται απελευθερωτικές δημιουργικές τομές και ριζοσπαστικές διαρθρωτικές αλλαγές, αν τα φορολογικά έσοδα του κράτους ευρίσκονται σε υγιή κατάσταση και το ποσόν και το είδος της βοήθειας που μπορεί να πάρει μια χώρα στο μέλλον και επανειλημμένα. Αυτά ακριβώς τα τρία που πρόσεξε η Moody's στην αξιολογητική έκθεσή της. Και στα τρία διέγινωσε έντονη αρνητικότητα ή ρευστή αβεβαιότητα. Και κατεκρήμνισε τη δανειοληπτική αξιοπιστία της χώρας στα Τάρταρα.

Η ανάλυση του Αξιολογικού Οίκου ήταν σωστή. Και οι αγορές συμπεριφέρθηκαν όπως προέβλεπε ο Οίκος, όχι όπως θα ήθελαν να τις μανουβράρουν οι πολιτικές εξουσίες. Αγόρασαν ομόλογα και μετοχές τη Δευτέρα, ανέβηκε η τιμή τους, και τις πούλησαν την

Τρίτη. Σχεδόν όση η άνοδος της μιας μέρας τόση η κάθοδος της άλλης. Τα εκ Βρυξελλών βαρύγδουπα η ιστορία τα αντιπαρέρχεται. Λίγες μέρες μετά τις Συνόδους και τα Κονκλάβια της περασμένης εβδομάδας, αυτή την Τετάρτη 16/3, η Moody's υποβάθμισε πολύ σωστά την Πορτογαλία κατά δύο βαθμίδες σε Α1. Η αντίστιξη είναι τέλεια! Στα «Συμπεράσματα των Κεφαλών Κρατών ή Κυβερνήσεων της Ευρωζώνης της 11ης Μαρτίου 2011» (πω, πω!) αναγράφεται στην §4: «Ειδικά, οι Κεφαλές Κρατών ή Κυβερνήσεων, ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ο Πρόεδρος της ΕΚΤ καλωσορίζουν και στηρίζουν το πακέτο μακρόπννων μέτρων που αναγγέλθηκε σήμερα από την Πορτογαλία σε σχέση με δημοσιονομικές, χρηματοπιστωτικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις». Τι πιο επίσημο σκουπίδι; Από τη μια οι Πολιτικές Εξουσίες. Και από την άλλη οι ελεύθερες αγορές. Οι αγορές είναι ροές. Και κάθε άτομο, κάθε δημιουργός θέλει ελεύθερες ροές. (Ηδονή είναι η ανεμπόδιστη ενέργεια, ανέλυσε ο Αριστοτέλης). Κάθε θρόμβος στη ζωτική κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων, πληροφοριών, γνώσεων, ιδεών, προσώπων – είναι μια στρέβλωση στην ορθολογική κατανομή ρόλων και πόρων, η οποία μόνη εξασφαλίζει ταυτόχρονα τη δυνατότητα βέλτιστης αυτοπραγμάτωσης του ατόμου και τη μέγιστη συλλογική απόδοση του ανθρώπινου μεγασυστήματος. Αυτή είναι η βάση του οικονομικού «καπιταλισμού». Σωστότερα, της ελευθερίας των αγορών. Και η ίδια είναι η βάση της κλασικής θεωρίας του φυσικού συστήματος. Όλα τα άλλα είναι μωρολογίες. Το Κράτος δεν έγινε και δεν υπάρχει και δεν το θέλουμε για να ελέγχει τις ροές και τις αυτόματες κατανομές, αλλά για να εξασφαλίζει την ελευθερία και την ανεμπόδιστη λειτουργία τους.

Σε ένα φυσικό σύστημα ανεμπόδιστων ροών αναπτύσσεται διαφορική απόδοση ατομικών και συλλογικών υποκειμένων δράσης. Το ουσιώδες είναι ότι ο καθένας και το καθετί βρίσκει τον δρόμο του – κάνει αυτό που από τη φύση του είναι φτιαγμένος να κάνει καλύτερα. Βεβαίως διαφορική απόδοση σε κάθε τομέα σημαίνει διαφορά δυναμικής και επιρροής. Αυτό είναι υγεία. Και δεν υπάρχει ο κίνδυνος κανενός καθολικού διατομεακού μονογιγαντισμού. Η ζούγκλα, σαν αναρχικό φυσικό σύστημα, έχει τη μέγιστη βιοποικιλότητα. Και απολύτως ευσταθή τάξη. Μάθημα μέγιστο.

Και το κάτω-κάτω της γραφής η απειλή για το άτομο και την ελευθερία του δεν προέρχεται από κάποιο γιγαντούμενο συμφέρον, απλούστατα γιατί προς αυτό αντιπαλεύουν αναγκαία άλλα ανερχόμενα στον ίδιο τομέα και άλλα σε παράλληλους τομείς, που το περιορίζουν αντικειμενικά. Η απειλή προέρχεται διαχρονικά από υπερβάσεις της πολιτικής εξουσίας. Και από τη διαπλοκή της ή την ταύτισή της με ορισμένα συμφέροντα. Τότε το Κράτος αντί για αδυσώπητος έφορος αβίαστης και απαραπλήνητης δράσης των ατόμων, αντί για ουδέτερο πλαίσιο εξισορρόπησης των διαφόρων συμφερόντων και επιδιώξεων μέσα στην κοινωνία, γίνεται τύραννος, εκφραστής ορισμένων συμφερόντων και επιδιώξεων. Αυτή η ταύτιση είναι η κοινωνική νόσος. Και η κατάληξή της στην ιστορία είναι καταστροφική. Η παρακμή και πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας συνέβη όταν η πολιτική εξουσία ταυτίστηκε προς το συμφέρον της μεγάλης γεωκτημοσύνης. Το ανάλογο ισχύει και στον ΝεοΕλληνισμό. Η διαπλοκή πολιτικής εξουσίας και οικονομικής ολιγαρχίας κατέστρεψε τη χώρα.

Ουσιώδες γνώρισμα μιας ελεύθερης κοινωνίας είναι ότι η γνώμη και η κρίση δεν περιβάλλεται με κρατική αυθεντία. Τέτοια θωράκιση του «σωστού» είναι αντιπαραγωγική. Καταπνίγει αυτό που υποτίθεται (;) θέλει να προφυλάξει, την εγκυρότητα και την αλήθεια. Οι Αμερικανικοί Οίκοι αξιολόγησης είναι προϊόντα που θάλλουν σε έδαφος ελευθερίας. Το ακόλουθο γεγονός λέει πάρα πολλά με πολύ λίγα

Οι «θεσμοί» της ΕΕ (δηλαδή ανώτεροι υπάλληλοι κάποιου αλλόκοτου φορέα) ζήτησαν από

τους Αμερικανικούς Οίκους να «βελτιώσουν» την λειτουργία τους. Και ποια ήταν τα δύο κύρια αιτήματα αναμόρφωσης; Να γνωστοποιούν εν κρυφώ στις Κυβερνήσεις εκ των προτέρων και πριν δημοσιευθούν τις επικείμενες αναλύσεις και κρίσεις τους για τα αφορώντα στις αντίστοιχες χώρες. Και να μη χρεώνουν για αυτές τις αναλύσεις και κρίσεις. Οι Οικοι απήντησαν ευγενικά ότι το πρώτο θα ήταν κατάφωρη στρεβλωση της αγοράς, αφού θα έδινε αθέμιτο πλεονέκτημα στις Κυβερνήσεις έναντι των ατόμων, επιχειρήσεων και ιδιωτών επενδυτών. Και ότι το δεύτερο θα εξαφάνιζε την ανταγωνιστική αιχμή και ανεξαρτησία των Οικων και των αξιολογήσεων τους. Ηλίου φαεινότερον!

[Δημοσιεύθηκε στην "ΕΞΠΡΕΣ" 20-3-2011]